

Kršćanstvo

Kršćanstvo je monoteistična religija, ena od dvanajstih glavnih svetovnih religij, ki svojo religiozno tradicijo temelji na naukih Jezusa Kristusa. Kristjani verujejo, da je Jezus božji sin in odrešenik, ki je kot judovski mesija prišel na Zemljo, bil križan, umrl in tretji dan od mrtvih vstal, da bi s svojo daritvijo vse ljudi odrešil. Zaradi pomena Kristusove daritve za vse ljudi je simbol krščanstva križ. V dveh tisočletjih obstoja se je krščanstvo razcepilo na tri večje veje: katolištvo, protestantizem in pravoslavlje. S prek dvema milijardama vernikov je krščanstvo največja svetovna religija.

Kršćanstva je širilo svoj vpliv preko delovanja apostolov, z nazorom, da so vsi ljudje enaki (kozmpolitizem) ter s tem, da je sprejelo nekatere orientalske kulte, razširjene v takratnem rimskem imperiju. Odločilen vpliv je imela tudi vojna sodnega dne (66–70), v kateri so se Judje uprli Rimljanom.

Kršćanstvo se je kot takrat še nezaželeno vero preganjalo oziroma skušalo uničiti predvsem preko teh mož:

- Neron (54–68) – njegov znameniti [požig Rima](#), katerega je kasneje naprtil kristjanom
- [Decij](#) (249–251)
- Dioklecijan (248–305).

Cesar Galerius Maksimilianus je 30. aprila 311 v vzhodnorimski prestolnici Nikomediji izdal tolerančni edikt. Z njim je krščanstvo postalo dovoljena vera, končalo pa se je preganjanje in ubijanje vernikov. Pred tem, leta 306 je cesar Konstantin Chlorus odpravil preganjanje kristjanov v zahodni polovici imperija. Le dve leti po izdaji tolerančnega edikta je Konstantin Veliki s podobnim milanskim ediktom razglasil versko strpnost in priznal krščanstvo. Uradna vera cesarstva pa je postalo v času Teodozija leta 391.

Razdelitev krščanstva

Največja delitev krščanstva govori o delitvi na vzhodno in zahodno krščanstvo (*shizma*). Naslednja delitev obsega šest najbolj različnih krščanskih denominacijskih družin (po velikosti): katolicizem, protestantizem, vzhodna ortodoksna cerkev, anglikanstvo, orientalna ortodoksna cerkev in asirijstvo.

Znotraj teh denominacijskih družin se nadaljuje delitev glede na razlago, obredje, navade, geografske značilnosti ...

Nastanek, zgodovina, značilnosti

Kršćanstvo je religija kristjanov, ki verujejo v nauke človeka z imenom Jezus. Njegovi privrženici so ga poimenovali Kristus. Kristus je grška beseda za hebrejsko *mesija*, ki pomeni *odrešenik*. Za kristjane je Jezus Božji Sin, Bog v človeški podobi. Verujejo, da je prišel na zemljo, da bi odrešil ljudi od njihovih slabih del (v krščanstvu se imenujejo grehi). To je naredil s tem, da je trpel kot človek in žrtvoval svoje življenje. Krščanstvo je nastalo na ozemlju današnjega Izraela. Zdaj je razširjeno skoraj po vsem svetu, posebno v Evropi, Severni in Južni Ameriki, Avstraliji in Novi Zelandiji. Z več kot milijardo vernikov je največja svetovna religija.

Jezusovo rojstvo

Jezus se je rodil pred približno 2000 leti kot Jud v Palestini, ki so jo zasedli Rimljani. Zgodba o njem poudarja njegovo skromno poreklo na tem svetu. Krščanske svete knjige učijo, da je angel Gabrijel oznanil mladi ženi Mariji, da bo postala Jezusova mati. Mnogo kristjanov verjame, da je bila Marija kljub materinstvu devica. Jezus se je rodil v Betlehemu, kamor sta šla Marija in njen zaročenec Jožef zaradi popisa prebivalstva. Mesto je bilo preveč polno in nastaniti sta se morala v hlevu. Tukaj je bilo rojeno dete. Prvi so obiskali novorojenega Jezusa pastirji. Po drugi različici zgodbe pa so trije modreci sledili zvezdi repatici, ki jih je pripeljala do hleva. Prinesli so troje daril: zlato za kralja, izbrano kadilo Za Svetnika in miro (grenko kadilo) za tistega, ki bo trpel in umrl.

Jezusov krst

Jezus je odraščal v Nazaretu in je verjetno postal tesar. Ko je bil star 30 let, je prosil bratranca Janeza, da ga krsti v reki Jordan. Pri krstu so krščenca potopili v vodo, kar je pomenilo očiščenje grehov in začetek novega življenja. Janez je Jezusa spoznal za Odrešenika, ki so ga pričakovali ljudje.

Jezusovo delo in nauk

Jezus je izbral 12 učencev (apostolov) in jih začel učiti. Pridobil si je sloves, ker je zdravil bolnike in delal čudeže; npr. s samo petimi hlebi kruha in dvema ribama je nahranil pettisočglavo množico. Judovski verski veljaki so se začutili ogrožene zaradi Jezusove priljubljenosti in nekaterih njegovih dejanj ter dejanj njegovih učencev, npr. pomagali so izobčencem, nejudom (poganom) in ženskam. Jezus je tudi odpustil grehe, kar bi po njihovem verovanju lahko napravil samo Bog. Jezus je učil, da se morajo ljudje skesati svojih grehov in začeti znova.

To se mora zgoditi, da bo lahko nastopilo božje kraljestvo na zemlji. V božjem kraljestvu bosta vladala pravičnost in mir, ljudje bodo rešeni trpljenja. Jezus je učil, da sta ljubezen in pomoč bližnjemu bolj pomembni kot judovski zakoni, in o Bogu je govoril kot o svojem Očetu. Do takrat ni še nihče slišal, da bi se o Bogu govorilo tako po domače.

Prilike

Jezus je pogosto učil s pripovedovanjem prilik. To so poučne zgodbe, ki jih je treba razumeti v prenesenem pomenu. Prilika, imenovana Izgubljeni sin, prikazuje Boga kot ljubečega očeta, ki je pripravljen odpustiti grehe svojim otrokom. Zgodba se glasi takole. Oče je imel dva sina. Mlajši je zahteval svoj delež dediščine, zapustil je deželo in zapravil ves denar za veseljačenje. Ko je prišla v deželo lakota, se je moral preživljati z delom pri svinjah in jedel je njim namenjeno hrano.

Ko je ugotovil, da imajo očetovi delavci več hrane, kot je lahko pojedjo, se je odločil, da se bo vrnil domov, priznal svoje napake in prosil, da bi postal eden izmed delavcev. Njegov oče je bil presrečen, da se je izgubljeni sin vrnil, in priredil mu je slavje. To je razjezilo ubogljivega starejšega brata. Oče je starejšemu sinu razložil, da je vse svoje premoženje vedno delil z njim, toda mlajši sin, ki je bil tako dolgo izgubljen, je zdaj najden in zato se je treba veseliti.

Zadnja večerja

Med zadnjo večerjo je Jezus skušal svoje učence posvariti pred tem kar se bo kmalu zgodilo. Prosil jih je, naj ohranjajo spomin nanj tako, da tudi po njegovi smrti uživajo kruh in vino. Kruh simbolizira njegovo telo in vino njegovo kri, ki bosta žrtvovana za njihovo odrešenje.

V Jeruzalemu

Ko je Jezus učil že tri leta, je peljal učence v Jeruzalem, da bi praznovali pasho, čeprav je vedel, da ga bo naraščajoča sovražnost judovskih voditeljev, pripeljala v smrt. V Jeruzalemu so ga mnogi pozdravljali kot kralja; upali so, da bo pregnal Rimljane in obnovil judovsko kraljestvo. Ko so ugotovili, da se to ne bo zgodilo, so se odvrnili od njega.

Križanje

Juda, eden Jezusovih učencev, je izdal Jezusa judovskim verskim voditeljem. Obtožili so ga bogokletstva, kar pomeni nespoštljivo uporabo božjega imena. Rimski upravitelj Poncij Pilat, ki je edini smel izreči smrtno sodbo, se je zbal upora Judov in je popustil njihovemu pritisku. Ukazal je, naj Jezusa križajo; pribit naj bo na križu, dokler ne umre. Hkrati z njim sta bila križana tudi dva razbojnika.

Vstajenje

Jezusa so položili v grob, toda tretji dan po križanju so našli grob prazen. Neki verniki so povedali, da so Jezusa videli živega, in razširila se je novica, da je vstal od mrtvih.

Vnebohod

Preden je Jezus odšel v nebo, da bi se združil z Bogom, svojim očetom naj bi se večkrat prikaz svojim učencem. Njegov odhod v nebo se imenuje vnebohod. Mnogo kristjanov veruje, da bodo po smrti zveličani in da bo njihova duša odšla v nebesa k Bogu in Jezusu. Nebesa ali raj veljajo za stanje blaženosti.

Preganjanje

Rimski oblastniki so preganjali kristjane in jude ter jih obtoževali za svoje lastne politične neuspehe. Rimski cesar Neron je leta 70 ukazal porušiti Jeruzalem, da bi se cesarstvo znebil kristjanov in judov.

Konstantin

Rimski cesar Konstantin se je leta 313 spreobrn timer v krščansko vero. Na kraju starega grškega mesta Bizanc je ustanovil mesto Konstantinopol in uzakonil krščanstvo. Leta 325 je sklical koncil v Nikeji, kjer so sestavili dokončno utemeljitev krščanske vere. Od takrat je bila to priznana pravoverna oblika krščanstva. To je bila nikejska veroizpoved in je vsebovala nauk o Sv. Trojici, kar pomeni troedinost Boga: Bog Oče (stvarnik sveta), Bog Sin (Jezus) in Sveti Duh (stalna božja navzočnost v svetu). To je še vedno osrednji krščanski nauk.

Razkol med Vzhodom in Zahodom

V 5. in 6. st. se je Rimsko cesarstvo razdelilo na dva dela. Konstantinopol je postal središče vzhodnega ali bizantinskega cesarstva, Rim pa zahodnega cesarstva. Leta 1054 je prišlo do spora med poglavarjem Cerkve v Konstantinoplu (patriarhom) in poglavarjem Cerkve v Rimu (papežem). To je pripeljalo med obema Cerkvama do razkola, imenovanega shizma. Zahodna Cerkev je pozneje postala znana kot rimskokatoliška (katoliška

pomeni vesoljna). Vzhodna Cerkev je postala znana kot ortodoksna (pravoslavna). Pozneje se je razvilo nekaj manjših razlik v verovanju in obredih obeh Cerkev in te obstajajo še danes.

Reformacija

Naslednja velika delitev krščanstva je bila v 16. st. Nova reformirana Cerkev, znana kot protestantska, je nastala iz ugovorov ljudi, kot sta bila Martin Luter in Jean Kalvin. Obsojala sta nekatere dejavnosti katoliške Cerkve, ki je po njunem mnenju postala preveč razsipna, vplivna in podkupljiva.

Martin Luter

Leta 1517 je Nемеc Martin Luter napadel avtoriteto papeža in cerkvenih veljakov. Še posebej je obsojal prodajanje odpustkov. Cerkev je namreč pobirala denar od ljudi in jim v nadomestilo obljubljala, da ne bodo po smrti kaznovani za svoje grehe. Luter je Biblijo prevedel v nemščino. Do tedaj so jo brali v latinščini, ki je preprosti ljudje niso razumeli. Kmalu so jo prevedli tudi v druge jezike. Luter je menil, da sta nauk Biblije in posameznikova osebna vera v Kristusa bolj pomembna kot cerkveni obredi.

Jean Kalvin

Francoz Jean Kalvin je s svojo organizacijo Cerkve dokončno oblikoval protestantizem. Kalvin se je strinjal z Lutrovimi nauki, vendar je verjel v predestinacijo. (vnaprejšnja usoda), tj. nazor, da ima Bog pripravljen načrt za vsakogar, ki vključuje zveličanje ali pogubljenje.

Protireformacija

Protireformacija se imenuje gibanje za prenovo katoliške Cerkve. Nastala je kot odgovor na protestantsko reformacijo. Mnogo Evropejcev se je vmilo v katoliško vero, vendar je na splošno Evropa ostala razdeljena na protestantski sever in katoliški jug. Med katoličani in protestanti je vladalo sovraštvo; protestante so preganjali v katoliških deželah, katoličani pa so doživljali enako usodo v protestantskih.

Anglikanska cerkev

Leta 1529 se je angleški kralj Henrik VIII. uprl najvišji avtoriteti papeža in se oklical za vrhovnega poglavarja Cerkve v Angliji. Pod vladavo Henrikovega sina Edvarda VI. je Anglija postala protestantska dežela in mnogo katoličanov je bilo ubitih. Henrikova hči Marija I. je v deželi ponovno vzpostavila katolicizem, med njeno vladavino pa je bilo ubitih veliko protestantov. Kraljica Elizabeta I., ki je vladala od 1558 do 1603, je ustanovila anglikansko Cerkev, ki je bila srednja pot med katoliško in protestantsko. Danes najdemo v mnogih deželah sveta dve veji anglikanske Cerkve t.j. anglikansko in episkopalno. Pripadniki, ki se ravnaajo bolj po katoliškem izročilu, so znani kot "visoka Cerkev", tisti, ki se ravnaajo po protestantskem, so znani kot "nizka Cerkev".

Nekonformizem

Nekateri protestanti so zavračali uveljavljeno Cerkev v severni Evropi in so v 17. st. začeli ustanavljati nekonformistične Cerkve. Menili so, da je treba pretrgati vse stike s katolicizmom, da mora biti bogoslužje preprosto, cerkve pa neokrašene, npr. brez kipov. Prvi nekonformisti so se v Angliji imenovali puritanci. Ena od glavnih puritanskih ločin so bili kvekerji.

Romarski očetje

Mnogo nekonformistov je v strahu pred preganjanjem zbežalo iz Evrope. Najbolj znana skupina so bili romarski očetje. Bili so prav med prvimi naseljenci v Ameriki. Leta 1620 so odpluli na ladji Mayflower iz Plymoutha v Angliji. Med prvo zimo, ki so jo preživeli v Ameriki, je zaradi lakote pomrla polovica priseljencev, preostali so preživeli ob pomoči domačinov. Prvo žetev so proslavili s praznovanjem v zahvalo Bogu. V Ameriki še vedno proslavljajo v novembru zahvalni dan.

Metodistična cerkev

Ena izmed najpomembnejših krščanskih ločin, ki je izšla iz prvotnega nekonformističnega gibanja, so metodisti, danes razširjeni po vsem svetu. Ustanovitelja metodistične Cerkve sta bila dva Angleža, brata John in Charles Wesley. V 18. st. sta na množičnih shodih na prostem oznanjala Sveto pismo in si pridobila mnogo privrženecv med tovarniškimi in poljskimi delavci. Metodisti so dobili svoje ime zaradi metodičnih navad svojih privrženecv, katerih cilj je bil urejeno in ubogljivo življenje. Zavzemali so se za socialne reforme.

Cerkve

Od kristjanov se pričakuje, da hodijo v cerkev, čeprav lahko obred poteka tudi kjerkoli drugje. Obred obsega čaščenje Boga in prošnje za božjo pomoč v obliki molitev, himničnega in monotonega petja. Berejo iz Svetega pisma in poslušajo pridigo (govor o krščanstvu). Glavno bogoslužje je v nedeljo. Mnoge katoliške, anglikanske

in pravoslavne cerkve so zelo lepo okrašene, medtem ko so protestantske preprostejše. Stolnica je glavna cerkev škofije.

Duhovniki in škofje

V katoliških, anglikanskih in pravoslavnih cerkvah bogoslužje običajno opravljajo duhovniki. Dolga nagubana duhovniška oblačila so prevzeli po oblačilih iz časov Rimskega cesarstva, ki je bilo zibelka krščanstva. Trd bel ovratnik je mogoče posnemanje ovratnic, ki so jih nosili sužnji, in naj bi pomenil, da je duhovnik božji služabnik. Najvišji dostojanstvenik stolnice in škofije je škof, ki nosi pastirsko palico, podobno palici pastirjev. Spominjala naj bi ga na njegovo dolžnost, tj. skrb za njegove ovce, tj. vernike v škofiji. Škofovsko pokrivalo se imenuje mitra.

Evharistija

Evharistija, kar pomeni zahvalno darovanje, je glavni del službe božje. Je podoživljanje zadnje večerje, ko verniki zaužijejo hostijo ali majhen košček kruha in srknejo kapljo vina. Pri različnih krščanskih veroizpovedih ima ta obred nekoliko različen pomen, zato ga obhajajo vsak na svoj način. Tudi poimenovanje ni enotno. Pri katolicanih se imenuje maša, sveto občestvo pri anglikancih in pravoslavcih božja služba (liturgija). Protestanti ga pogosto imenujejo lomljenje kruha ali Gospodova večerja.

Krst

Ljudje so sprejeti v krščansko vero z zakramentom, ki se imenuje krst. Pri nekaterih krščanskih veroizpovedih vlijejo krščencu pri krstu le malo vode na čelo in ga ne potopijo popolnoma v vodo. Pri nekaterih krstijo odrasle vernike, pri večini pa dojenčke. Otrokovi starši in botri, ki so jih izbrali starši, se obvežejo, da bodo otroka vzgojili v kristjana. Pri tem obredu dobi otrok ime, ki je njegovo krstno ime.

Marija, Jezusova mati

Vsi kristjani častijo Marijo, ki jo je izbral Bog za Jezusovo mater. Toda katoliški in pravoslavni kristjani ji pripisujejo še poseben pomen. Verujejo, da bo Marija zanje posredovala pri Jezusu, če bodo molili k njej. To pomeni, da bo njihova priprošnjica pri Jezusu.

Potrditev (birma)

Z birmo postane posameznik polnovreden član svoje verske skupnosti. Nase prevzame obljube, ki so bile v njegovem imenu izrečene pri krstu; škof položi roke na glavo birmanca in s tem, "potrdi", pomoč Svetega Duha pri izpolnjevanju krščanskih dolžnosti v življenju. Starost za birmanje ni natančno določena.

Prazniki

Božič, radostno slavljenje Kristusovega rojstva, se v zahodnem svetu praznuje 25. decembra, čeprav datum Kristusovega rojstva ni znan. Datum je izbral cesar Konstantin, da se je ujema z rimljanskim praznovanjem sonca. Mnogo ljudi meni, da je to primerno, saj Jezusa včasih imenujejo Luč sveta. Pravoslavna Cerkev praznuje božič 7. januarja, ker uporablja drugačen verski koledar. Pri božični maši se bere zgodba o Jezusovem rojstvu in pojejo božične pesmi.

Ob tem času se postavljajo jaslice. Navada pošiljanja voščilnic in okraševanja božičnega drevesca izvira iz 19. st. in ima le malo skupnega s krščanstvom. Velika noč, ki je marca ali aprila ter oznanjuje Jezusovo smrt in vstajenje je najpomembnejši krščanski praznik. Dan Jezusove smrti se imenuje veliki petek, ker kristjani verujejo, da je Jezus, ko je sprejel križanje, naredil največje dejanje božje naklonjenosti do človeštva. Verujejo, da je naslednjo nedeljo vstal od mrtvih. Za veliko noč se opravlja posebno bogoslužje, v katoliških in pravoslavnih deželah prirejajo procesije v tednu pred veliko nedeljo.

Ta teden se imenuje veliki teden. Velika noč se pokriva s praznovanjem predkrščanskega praznovanja pomladi in v nekaterih jezikih kaže poimenovanje tega praznika na njegov izvor. Pirhi simbolizirajo novo življenje. Štiridesetdnevni post je čas pred veliko nočjo, ko se kristjani kesajo grehov. Nekdaj je bil to pravi post, zdaj se ljudje skušajo odpovedati cigaretam, alkoholu ali čokoladi. Post je v spomin na čas, ko je Jezus v molitvi in postu preživel 40 dni in noči v samotni. Dan, preden se začne post, je pustni torek, ponekod znan tudi kot dan palačink. S peko palačink so porabili hrano, preden so se začeli postiti.

Na prvi dan posta, ki se imenuje pepelnična sreda, se nekateri kristjani posipajo po čelu s pepelom v znamenje kesanja za svoje grehe. Sedmo nedeljo po veliki noči so binkošti, ki so spomin na uradni začetek krščanstva. Zaznamujejo dan, ko naj bi Sveti Duh prišel na Jezusove učence v obliki viharja in ognja. Ta dogodek jim je utrdil samozavest, da so šli spreobračati ljudi v krščansko vero.

Godovi svetnikov

Svetniki so osebe, katerim sta katoliška in pravoslavna Cerkev priznala, da so živeli izredno sveto življenje. Mnoge svetnike slavijo na dan njihove smrti. V nekaterih deželah je dan imena svetnika, po katerem so dobili ime (god), prav tako pomemben kot rojstni dan, praznujejo ga z voščilnicami, darili in zabavami.

1. Katolištvo ali tudi katolicizem

je ena od treh vej krščanske vere. Rimskokatoliško Cerkev vodi rimski papež v Vatikanu in je najstarejša in ena izmed najbolj organiziranih verskih skupnosti. Beseda 'katoliški' pomeni svetoven, kar je ta cerkev v zadnjih dveh tisočletjih tudi postala. Pojem katolicizem pa ni samo religiozen, ampak ima tudi izrazito političen prizvok.

2. Protestantizem

je krščansko gibanje, ki priznava Sveto pismo za edino avtoriteto in se je v času reformacije v srednji do pozni renesansi v Evropi odcepilo od rimskokatoliške cerkve.

Protestantizem velja za eno od treh največjih vej krščanstva (skupaj z rimskokatolištvom in pravoslavljem), obsega pa različne obsege teoloških in družbenih pogledov. V Sloveniji večina protestantov živi v Prekmurju in pripada evangeličanski cerkvi.

Protestantizem se začne s tem, da Martin Luther leta 1517 nabije na cerkvena vrata v Wittenbergu 95 tez (zahtev) protestantov. Gibanje dobi ime leta 1539 po skupini nemških knezov, ki so tega leta protestirali pri Papežu, ker niso smeli imeti svojih verskih idealov. Lutrove ideje so kmalu prevzeli tudi drugi evropski misleci (Francoz Jean Calvin, Švicar Ulrich Zwingli ...) in jih razširili po Evropi.

Najpomembnejše zahteve protestantov:

- zahteva po nepriznavanju papeža,
- zahteva po neposrednem stiku med [verniki](#) in bogom,
- proti celibatu,
- proti [spovedi](#),
- proti čaščenju svetnikov,
- za odpravo samostanov,
- zahteva za opravljanje [bogoslужja](#) v ljudskem jeziku, ne v latinščini
- zahteva po prevodu biblije,
- zahteva proti [izkoriščanju preprostih](#) ljudi, na račun katerih se [katoliška Cerkev](#) bogati,
- zahteva proti [prodaji odpustkov](#),
- zahteva proti gradnji [bogatih](#) katoliških cerkva ...

Znotraj protestantizma so nastale naslednje denominacije:

- anabaptizem in baptizem
- anglikalizem/episkopalizem
- kalvinizem/reformirani in prezbiterijci
- luteranstvo
- metodizem/veslejanstvo in svetniško gibanje
- pentekostalizem in karizmatizem
- kvekerizem
- obnovitveno gibanje

Pomembni protestanti v slovenski zgodovini:

- Primož Trubar (1508–1568), avtor *Abecednika in Katekizma* prve slovenske knjige, 1550
- Jurij Dalmatin (ok. 1547–1589), prvi prevajalec celotnega Svetega pisma v slovenščino (izšlo 1584)
- Adam Bohorič (ok. 1520–1598), avtor prve slovenske slovnice *Articae horulae succisivae* (sicer napisana še v latinščini, izšla 1584) in črkopisa bohoričice
- Sebastijan Krelj (1538–1567), slovenski pisatelj, pesnik in slovničar.

3. Pravoslavlje

spada med tri večje veje krščanstva. Od katolištva se je ločilo po vzhodnem razkolu leta 1054. Razširjeno je predvsem v vzhodni Evropi. Za pravoslavno Cerkev je značilno, da nima enotnega poglavarja, kot je papež pri katolikih, pač pa o vseh pomembnejših zadevah odloča zbor škofov na t. i. *koncilijih*. Vsaka državna ali narodna cerkev je avtokefalna (samostojna) in ima svojega patriarha, ki je njen poglavar. Pravoslavni duhovniki ne poznajo celibata (lahko se poročijo, imajo družino), saj se pravoslavna Cerkev strogo drži svetopisemskega nauka (apostoli kot nasledniki Jezusovega nauka so lahko imeli družine). Tudi njihova oblačila so prepoznavna, tradicionalna in jih nosijo skoraj ves čas, medtem ko lahko katoliški duhovniki večkrat srečamo v civilu.

V pravoslavni Cerkvi je 15 avtokefalnih Cerkva, s popolnoma avtonomno notranjo ureditvijo.

- carigrajska pravoslavna Cerkev
- aleksandrijska pravoslavna Cerkev
- antiohijska pravoslavna Cerkev
- jeruzalemska pravoslavna Cerkev

- ruska pravoslavna Cerkev
- gruzijska pravoslavna Cerkev
- srbska pravoslavna Cerkev
- romunska pravoslavna Cerkev
- bolgarska pravoslavna Cerkev
- ciprska pravoslavna Cerkev
- grška pravoslavna Cerkev
- poljska pravoslavna Cerkev
- albanska pravoslavna Cerkev
- češko-slovaška pravoslavna Cerkev
- ameriška pravoslavna Cerkev.

Biblija ali Sveto pismo

(iz grške besede *biblia*, ki pomeni *knjige*). Je sveta knjiga krščanstva. Sestavljata jo dva dela: Stara in Nova zaveza. Stara zaveza predstavlja sveto knjigo za pripadnike judovske vere in izhaja še iz časov pred Jezusom Kristusom.

Sveto pismo je najbolj brana knjiga v zgodovini. Prevedena je v več kot 2.100 jezikov. Ima velik pomen za današnjo kulturo in kot delo jo lahko gledamo iz različnih strani: kot versko ali zgodovinsko knjigo, saj vsebuje mnogo podatkov o zgodovini Judov ter dogajanju v Palestini ob začetku našega štetja.

Stara zaveza je večinoma pisana v hebrejščini, deloma tudi v aramejščini, Nova zaveza pa v grščini. Prvi prevod stare zaveze v grščino se imenuje Septuaginta. Nastal je v 3. in 2. stoletju pr. n. št. Ime izvira iz domnevnega števila prevajalcev – 70. Sveto pismo je v latinščino prvi prevedel sveti Hieronim v 4. stoletju. Prevod se imenuje Vulgata (latinsko Splošna). Danes so večinoma v uporabi novejši prevodi na osnovi izvirnega hebrejskega in aramejskega besedila.

V slovenščino je celotno Sveto pismo prvi prevedel Jurij Dalmatin. Izšlo je leta 1584. Že pred njim je Novo zavezo prevedel Primož Trubar. Celotna Nova zaveza (*Ta celi novi testament*) je izšla leta 1582.

Sveto pismo je sestavljeno iz 73. knjig, od katerih jih Stara zaveza vsebuje 46, Nova zaveza pa 27. (Pozor: Nekatere krščanske skupnosti, kot so evangeličani, Jehovove priče in druge, uporabljajo Sveto pismo z 39. knjigami Stare zaveze, ker ne priznavajo devterokanoničnih knjig, katerih jih je sedem.) Obstajajo pa tudi novozavezne devterokanonične knjige, ki jih je pravtako sedem, te pa so: Pismo Hebrejcem, Jakobovo pismo, 2. Petrovo pismo, 2. Janezovo pismo, 3. Janezovo pismo, Judovo pismo in Razodetje (Niso sporne za nobeno ločino).

Delitev

- **Stara zaveza** (46 knjig)
 - o *Postava (Tora, Pentatevh – Peteroknjižje)*
 - 1. Mojzesova knjiga (Geneza)
 - 2. Mojzesova knjiga (Eksodus)
 - 3. Mojzesova knjiga (Levitik)
 - 4. Mojzesova knjiga (Numeri)
 - 5. Mojzesova knjiga (Devteronomij)
 - o *Preroki*
 - Veliki
 - Izaija
 - Jeremija
 - Ezekiel ...
 - o *Spisi (Hagiografi – sveti pisatelji)*
 - Veliki
 - Psalmi
 - Job
 - Pregovori ...
 - o *Devterokanonične knjige*
 - Zgodovinske
 - Judita
 - Tobit (ponekod Tobija)
 - 1. knjiga Makabejcev
 - 2. knjiga Makabejcev

- Modrostne
 - Knjiga modrosti
 - Sirah ...
 -

- **Nova zaveza** (27 knjig)
 - Zgodovinske
 - Evangelij po Mateju
 - Evangelij po Marku
 - Evangelij po Luku
 - Evangelij po Janezu
 - Apostolska dela
 - Modrostne
 - Pismo Rimljanom
 - 1. pismo Korinčanom
 - 2. pismo Korinčanom ...
 - Preroške
 - Razodetje (Apokalipsa)

Nova zaveza

Stara zaveza uči, da se doseže zveličanje z izpolnjevanjem božjih postav. Nova zaveza uči, da bo zveličan, kdor veruje v smrt in vstajenje Jezusa Kristusa. Glavno oznanilo Nove zaveze je, da je Jezus, čeprav sam brez greha, ceno za človekove grehe plačal s svojim življenjem in smrtjo. Njegovo vstajenje je znamenje božjega odpuščanja in zveličanja za vse človeštvo.

Pisma

To so najstarejši krščanski dokumenti, napisani približno 30 let po Jezusovi smrti. Večino je napisal prvotno zelo pravoveren Jud z imenom Savel. Svoje ime je spremenil v Pavel po pretresljivi spreobrnitvi, ko je začasno oslepel, ker je imel videnje vstalega Kristusa. Pavel je potoval po vsem Rimskem cesarstvu, pripovedoval nejudom o Jezusu in ustanavljal krščanske skupnosti, ki so se imenovale Cerkve. V svojih pismih daje nasvete prvim kristjanom in jih spodbuja.

Evangeliji

Evangelije so napisali 70 do 150 let po Jezusovi smrti štirje evangelisti: Matej, Marko, Luka in Janez. Evangelist pomeni glasnika vesele novice. V vsakem evangeliju so opisani Jezusovo življenje, njegov nauk, smrt in vstajenje s stališča pisca. Napisani so z namenom, da bi spreobračali v krščansko vero.